

BARTON FINK, DELS GERMANS COEN, TAMBÉ ESTAVA OBSEDIT PER L'ESCRITURA

L'escriptor i la prima de risc

MARINA
ESPASA

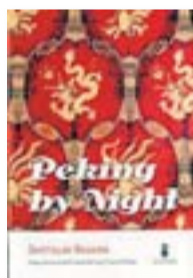
¿S'imaginen què escriurien Kafka, Beckett o Ionesco si fossin vius? Quins deliris paranoics o quines farses arribarien a

construir sobre la volatilitat dels mercats o la malèfica i ubíqua prima de risc? Doncs no els cal especular més: Svetislav Basara (Sèrbia, 1953) és l'escriptor del nostre desconcert. O potser no, com dirien els seus personatges, que han deixat de creure en la dicotomia entre el possible i l'impossible. I qui no ha deixat de fer-ho?

"El meu escriptor, si no és que el meu escriptor sóc jo mateix, és una

persona completament imprevisible, desordenada. No pots estar mai segur del que et reserva la frase següent". Si canvien *escriptor* per *dirigent*, i *frase* per *dia*, descobriran que el llibre parla de la seva vida d'ara mateix.

La literatura de Basara trenca totes les convencions. Arrenca allà on van deixar-ho els escriptors més agosarats del segle XX i continua aprofundint. És existencialista, humorística, fantàstica i no s'assembla a res del que hagin pogut llegir abans. Si no és que van tenir la sort d'ensopegar amb les aventures del bisbe holandès borraratxo i l'aspirant a escriptor que configuraven l'em-

PEKING BY NIGHT
SVETISLAV BASARA
TRAD. L.F. GARRIDO I
T. PISTELEK
MINÚSCULA
178 PÀG./16,50 €

bogida *Guia de Mongòlia*, publicada també per Minúscula l'any 2010. *Peking by night* no els decebrà. Sota l'aparença d'una col·lecció de contes descobriran uns monòlegs patològics amb el mateix nivell de deliri càotic, i una escriptura que burla totes les formes que els escriptors convencionals s'entesten a seguir utilitzant com si el món no es tingués en plena descomposició. Hi ha contes que són crítiques paranoiques del conte anterior, n'hi ha en què el protagonista canvia de nom i d'edat tres vegades, i d'altres en què sent com la mare nega la seva presència a casa davant d'uns desconeguts, cosa que el porta a dubtar-ne ell mateix. Res no és segur: "No plovia, o potser no nevava". I tot és risible: "La noia tenia quinze anys. Jo, com és habitual, trenta". Hi ha personatges que es desinflen literalment a les barres dels bars, i un porter de futbol que descobreix la literatura i deixa l'equip a l'estacada, surt corrent de l'estadi en calça curta i la pilota sota el braç i travessa mitja ciutat seguit per una multitud cada vegada més nombro-

sa. Arriba a uns grans magatzems, compra una màquina d'escriure i es tanca a casa perquè vol entendre qui és. D'un conte a l'altre, no acabem de sortir mai del cap del narrador, un tal Fritz, que malda per escriure una carta que sigui testimoni de l'existència sense sentit i fracturada que és el seu (i el nostre) temps. Tancat en un hotel de Pequín, només sap que un parell d'homes amb mal aspecte li vindran a reclamar aviat el text, que és com dir que li va la vida en el que escriu.

La dicotomia entre l'escriptor tancat a la torre d'ivori i el que baixa a embrutar-se al llot de la realitat fa temps que va esclatar. Avui ja no queda ni llot, només un abisme vertiginós on els valents s'atreveixen a abocar-se i els temeraris, a més, proven de deixar per escrit el que hi veuen. El llibre de Basara data de la dècada dels 80, però sembla que hagi estat escrit abans d'ahir: no literaturitza la vida, sinó que vivifica la literatura. Llegeixin-lo avui que encara hi són a temps. Si ho farà algú més després nostre és, ara com ara, difícil de predir. ♦♦

Tenim massa joguines, lllaminadures i explosius

VÍCTOR
OBIOLS

Comencem, per una vegada, pel final, és a dir, per la crítica a la traducció dels textos (això quan n'hi ha en què sovint és ignorada).

No cal ser germanista per adonar-se que som davant d'una traducció impecable, que signa Marc Jiménez Buzzi. Això ens permet gaudir de la prosa crepitant d'idees d'Ernst Robert Curtius (1886-1956), seguint el seu discurs absolutament diàfan, tot i que farcit de tremendes paradoxes. Cal aplaudir la iniciativa d'Antoni Martí Monterde, que ha tingut cura de l'edició i n'ha escrit la introducció. Hom podria pensar que l'obra dispersa d'un filòleg –i per torna, "invisible", com l'anomena Martí, perquè es tracta d'escriu sovint no reeditats i de difícil accés al lector– ha d'interessar

únicament a la gent del gremi, i encara. Però aquesta seria una idea del tot errada. E.R. Curtius és conegut per la seva obra mestra del 1948, *Literatura europea i Edat Mitjana llatina*. Un dels temes del llibre *Crisi de l'humanisme* no només no ha passat de moda sinó que és de rabiosa actualitat: Europa. "Hauria de ser possible elaborar un programa de reorganització espiritual que compregui totes les energies constructives d'Europa" diu a *Restauració de la raó* (1927). Però, alerta, també hi diu el que dona títol a aquesta ressenya.

Edicions de la Ela Geminada, una d'aquestes magnífiques *microeditorials* que estan florint en aquests temps convulsos, ha apostat per la recuperació de textos valuosos. És d'agrair que a la pàgina web, en la pestanya d'autors, hi apareguin a sota els traductors. I de fet, es nota en la qualitat de les traduccions

CRISI DE L'HUMANISME
ER. CURTIUS
TRADUCCIÓ DE
MARC JIMÉNEZ
ELAGEMINADA
380 PÀG./18 €

(l'lastima de l'ortotipografia, ha faltat una última repassada).

L'oportunitat del llibre és total, i per partida doble: d'una banda descobrim que Curtius no és només un romanista erudit, sinó també un humanista apassionat i un historiador de la cultura, amb una escriptura que fa goig; d'altra banda, com dèiem, es tracta d'un recull que pot interessar perfectament a allò que els anglesos anomenen *common reader*. De fet, la lectura d'aquestes pàgines i d'aquest tarannà ens remet inevitablement a Carles Riba (perquè eren coetanis i per la vena germanòfila de Riba, i, evidentment, per la passió humanista, si més no). Tanmateix Curtius és un personatge complex, i Martí no deixa de remarcar-ho en la *Introducció*. L'aristocratism intel·lectual i la necessitat d'ordre terrenal, la defensa aferrissada del logos davant

del mite (del concepte enfront de la imatge, per dir-ho en termes de Lluís Duch) el situa, en determinats moments, en la delicada frontera amb el totalitarisme.

La mateixa idea de "l'Internacional de l'Esperit" que ha de vetllar pels valors intemporals de la civilització i defensar-nos de la barbàrie és, en si, elitista, però ho és sense cap rubor. Afirmar, sentencios: "Considerem que les nacions i les cultures constitueixen formes individuals i insubstituïbles de l'esperit i que només de «la plenitud d'aquest domini espiritual» ens pervé la nostra infinitud". La gran síntesi entre cristianisme, romanisme i germanisme sota l'advocació de Carlemany representa per a l'erudit alsacià el nucli de la seva idea de cultura europea, la tesi principal de la seva obra mestra. Ens calen Curtius catalans. Mediterranis, però. Això sí. ♦♦